

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
К. Д. УШИНСЬКОГО»
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ "БРОДІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА"
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПІЛКА» (ТУРЕЧЧИНА)
ГРУЗИНСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР,
ТОВАРИСТВО З РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ (ГРУЗІЯ)
ЦИРК «МЕДРАНО» (ФРАНЦІЯ)
ТЕАТР ПЕДРА II (БРАЗИЛІЯ)

МАТЕРІАЛИ

IX Міжнародної науково-практичної конференції

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

22 квітня 2022 р.

м. Умань
ВПЦ «Візаві»
2022

УДК 793.3(07)(063)
С 91

Редакційна колегія

ТЕРЕШКО Інна Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *гол. ред.*;

БИКОВА Ольга Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *заст. гол. ред.*;

СИЗОНЕНКО Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *відпов. ред.*

Рецензенти:

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент завідувач кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

МАРТИНЕНКО Олена Володимирівна – заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 10 від 5 травня 2022 року)*

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 22 квітня 2022 р.) / ред. кол. : І. Г. Терешко (гол. ред.), О. В. Бикова, В. А. Сизоненко (відповід. ред). Умань, ВПЦ «Візаві», 2022. 168 с.

До збірника увійшли матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти».

У матеріалах конференції розглядаються такі проблеми: «Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва», «Теоретичні та методологічні аспекти формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії», «Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії», «Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти».

Науковий збірник призначений для усіх, хто цікавиться проблемами розвитку та вдосконалення хореографічної освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

© Колектив авторів
©УДПУ імені Павла Тичини
©Кафедра хореографії та художньої культури, 2022

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти

Зміст

<i>Алтухов В. А., Нос О. Г. Музично-ритмічна компетентність як важлива умова фахової підготовки майбутніх учителів музики і хореографії.....</i>	6
<i>Андроциук Л. М. Світоглядні позиції у підходах до побудови хореографічного твору у період глобальних світових змін.....</i>	11
<i>Барабаш О. В., Шаршонь Д. В. Сутність процесу адаптації студентів-хореографів до художньо-творчої діяльності.....</i>	15
<i>Бикова О. В. Формування професійних компетенцій майбутніх учителів хореографії у процесі позааудиторної роботи.....</i>	20
<i>Волкова Ю. І., Коропатова О. Є. Методичний аспект модерн-джаз танцю у роботі з виконавцями хореографічного мистецтва.....</i>	24
<i>Воляник Н. В. Проблеми підготовки майбутніх керівників хореографічних колективів в умовах впровадження інклюзивної освіти.....</i>	27
<i>Жаворонкіна О. В., Нікітенко А. М. До питання розвитку пластичної культури студентської молоді.....</i>	33
<i>Заєць С. С. Сучасні тенденції використання ПТ-ігор у підготовці хореографа.....</i>	37
<i>Кіндратенко Б. С. Звичай дошлюбного спілкування у молодіжних громадах українців (на прикладі хореографічної постановки «Червоне яблучко»).....</i>	42
<i>Кривохижя А. М. Сучасні проблеми розвитку сценічного танцю.....</i>	47
<i>Куценко В. А. Психофізіологічні аспекти застосування йоги в хореографії.....</i>	49
<i>Лимансько О. В., Бугаєць Н. А. До питання практичної підготовки майбутніх хореографів у педагогічних університетах.....</i>	54
<i>Маркіна В. В. Методи і прийоми залучення дітей до занять з хореографії.....</i>	58
<i>Півторак Л. М. Формування художньо-естетичних смаків у підростаючого покоління засобами хореографічного мистецтва.....</i>	63
<i>Плахотнюк О. А. Фольклорний танець України, рефлексії до праці Василя Верховинця (Костів) «Теорія українського народного танка» 1920 року видання.....</i>	68
<i>Подгорінова А. Ю. Застосування танцювально-рухової терапії у роботі з дітьми та їх батьками.....</i>	72
<i>Попик О. П. Видатні митці Подільського народного танцю Хмельниччини.....</i>	77
<i>Семенова О. В. Проектна діяльність – запорука ефективної взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти.....</i>	82

<i>Сизоненко В. А. Розвиток естетичної виразності при вивченні сучасних бальних танців.....</i>	87
<i>Синеок В. А., Калієвський К. В. Шлях формування національної свідомості засобами народної хореографії.....</i>	90
<i>Слищенко А. А. Розвиток творчих здібностей дитини засобами ігрової діяльності на заняттях хореографії.....</i>	96
<i>Терешко І. Г. Народний танець-гра «Зайчик» («Білоданчик», «Білоярчик»): часо-просторовий вимір.....</i>	101
<i>Тіщенко О. М., Хендрик О. Ю. Хореографічне мистецтво та його функції.....</i>	107
<i>Таранцева О. О. Реалізація принципу науковості при викладанні дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю» в умовах дистанційного навчання.....</i>	114
<i>Тарасюк В. Ю., Шостак О. С. Нестандартні форми проведення та інтерактивні вправи на заняттях хореографічного гуртка.....</i>	118
<i>Томаш О. В. Вплив дуетної форми у сучасній хореографії на виховання підлітків.....</i>	133
<i>Ускова А. Л., Гапєєва І. М., Гапєєв В. К. Стратегія хореографічної постановки народного танцю у сучасній тематиці.....</i>	138
<i>Чапча А. Р. Значення степ-танцю у сучасній методиці викладання.....</i>	143
<i>Червонська Л. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності у здобувачів вищої хореографічної освіти в процесі професійної підготовки.....</i>	148
<i>Чернявська О. В. Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва серед учнівської молоді завдяки школам естетичного виховання.....</i>	153
<i>Юхименко Д. Є. Класичний танець як універсальна система формування танцювальної культури студентів.....</i>	158

Для перегляду пленарного засідання конференції перейдіть за посиланням за допомогою зчитувача QR-коду на Вашому смартфоні

4. Верховинець В. Теорія українського народного танцю: 5-те видання, доповнене. Київ: Музична Україна, 1990. 150 с.
5. Демків Д. Ярослав Чуперчук: феномен гуцульської хореографії. Коломия : Вік, 2001. 168 с.
6. Кухта С. Маестро гуцульського танцю Ярослав Чуперчук. Львів : Край, 2011. 128 с.
7. Плахотнюк О. Он-лайн лекція «Фольклорний танець України, новітнє сприйняття через призму розвитку сучасного хореографічного мистецтва». Квітень 2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ktr8KA5gOo4>
8. Плахотнюк О. Хореографічне мистецтво в Україні та світі. «Академія Натхнення» організатор ГО «Яскрава країна» URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ktr8KA5gOo4>
9. Танцы народов СССР. Репертуар художественной самодеятельности № 11. Москва: Искусство, 1968. 80 с.
10. Чуперчук Я. Сидоренко. Голубка: Бібліотека художньої самодіяльності № 24. Київ: Мистецтво, 1972. 216 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВОЇ ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ТА ЇХ БАТЬКАМИ

*Подгорінова А. Ю, аспірантка
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
E-mail: kryvorotencko@ukr.net
©Криворотенко А. Ю., 2022*

У такий складний для України час усі потребують підтримки й допомоги, особливо ті громадяни, котрі змушені були через бойові дії залишити рідний дім. Щоб відволікти дорослих та маленьких українців від цих жахливих подій, можна застосовувати різноманітні арт-терапевтичні заняття, зокрема, із танцю-

вальної терапії. Однак необхідно пам'ятати, що багато людей пережили шоківу травму, тому краще враховувати індивідуальну історію кожного та співпрацювати з психологами та психотерапевтами, щоб ні в якому разі не нашкодити ще більше.

Як зазначає М. Сидоркіна, арт-терапія поєднує досягнення наукової

думки та мистецтва, інтелект людини та її почуття, рефлексію та діяльність. Вона створює можливості для вирішення виховних та психокорекційних завдань, а також для розвитку творчого ставлення до дійсності [3, с. 17]. У мирний час цей метод дозволяє задовольнити актуальні потреби у визнанні, позитивній увазі, відчутті власної успішності та значущості [3, с. 19]. Під час війни арт-терапія допомагає створити безпечний простір для вираження емоцій, страхів та переживань.

Розглянемо більш детально застосування такого виду арт-терапії, як танцювально-рухова терапія у роботі з дітьми та їх батьками на прикладі проєкту «Без обмежень», який відбувся влітку 2019 року, у більш спокійний час для більшості територій України, однак цей досвід є актуальним і нині.

До цього заходу долучилися викладачі кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Анастасія Подгорінова та Ольга Бикова. Проєкт «Без обмежень» реалізовувався у місті Умань Черкаської області у рамках програми фонду родини Богдана Гаврилишина «Молодь змінить Україну» (керівниця проєкту – канд. пед. наук, доц., зав. кафедри соціальних і правових дисциплін УДПУ імені Павла Тичини Любов Шачковська, команда проєкту –

голова ГО «Світ компетенцій» Оксана Гнатюк та заступниця голови ГО «Світ компетенцій» Тетяна Поліщук). Метою заходу було психологічне та фізичне розвантаження мам, комунікації дітей та їх батьків незалежно від діагнозів, потреб і статусів тощо.

Для досягнення мети проєкту для трьох категорій жінок (мами-одиначки, батьки дітей з особливими потребами, жінки з повних сімей, які перебувають у декретній відпустці) проводилися заняття з йоги та хореографії, спрямовані на психологічне та фізичне розвантаження та подальше застосування отриманих знань, умінь і навичок у повсякденному житті [2, с. 71].

У процесі реалізації проєкту раз на тиждень протягом місяця Анастасією Подгоріноюю та Ольгою Биковою проводилися заняття з хореографії із застосуванням танцювально-рухових терапевтичних технік для дітей та їх мам, здобутих на авторському курсі Світлани Ліпінської «Психотерапія методом танцювально-рухової терапії: цілісний підхід».

На початку першого заняття було проведено вправу «*Рухове знайомство*». Діти разом із батьками сиділи у колі, по черзі називали свої імена та виконували будь-який рух на власний розсуд самотійно чи разом із мамами, а всі інші його повторювали. Таким чином відбувалося

прийняття та розуміння кожного, налаштовувалася комунікація в групі через рух, що дуже корисно, адже для дітей надзвичайно важливо бути почутими і побаченими. Оскільки в групі були діти різного віку та з різними особливостями, то не всі одразу йшли на контакт. Дехто відмовлявся рухатися, шукав захисту у маминих обіймах, але зацікавлено спостерігав за іншими. Також були досить активні учасники, що помітно вирізнялися з-поміж інших, проявляючи в рухах свою індивідуальність [2, с. 72].

Наступною вправою стало «*Наслідування явищ природи та рухів тварин*». Дітям та їх мамам пропонувалося відтворити у рухах вітер, дощ, сонце та поведінку тварин (рухатися як черепаха, гепард, слон, заєць, їжак, крокодил, кішка, собака, змія тощо). Важливо чергувати тварин за Лабан-категоріями, враховуючи простір, час, вагу та зусилля. Після цього можна запропонувати кожній дитині окремо показати рухи певної тварини, а всім іншим – відгадати її [2, с. 72].

Пам'ятаючи про мету проєкту із налагодження комунікації, необхідно було організувати роботу дітей із мамами у парах. Тут прийшли на допомогу наступні вправи.

Вправа «Дзеркало». Виконавці ставали чи сідали обличчям один до одного (якщо дитина маленька, мамі варто присісти на підлогу, щоб бути з

нею на одному рівні) і виконували своєрідні наслідувальні «дзеркальні рухи». Дитина задавала рух, а мама його віддзеркалювала. Результатом стало краще розуміння дитини шляхом підлаштування під її рух. Адже тут діє принцип: «Я тебе бачу, повторюю твій рух, а значить – я з тобою, я тебе розумію та підтримую». Дитина зчитує цю невербальну інформацію від мами і відчувається більш прийнятою та захищеною.

Поступово «Дзеркало» переходить у «*Руховий діалог*». Необхідно було, щоб дитина виконала декілька рухів і завмерла у певній позі, а мама, намагаючись уловити характер руху, продовжила його, будуючи таким чином танцювальну бесіду. На цьому етапі заняття діти познайомилися, звикли один до одного та до навколишнього простору і змогли себе більш вільно і творчо проявляти. Зокрема, найстарший учасник заходу, запросив свою маму на танець, і вони разом виконали «Вальс» і «Ча-ча-ча» [2, с. 72].

Оскільки із танцювально-руховою терапією ефективно поєднуються різні види арт-терапії, зокрема малюнок, то ця вправа плавно перейшла у «*Кольоровий діалог*». Ця техніка полягала у парному малюванні фарбами чи кольоровими олівцями спільної картини без слів. Мама продовжувала думку своєї дитини у малюнку, заповнюючи простір білого аркуша яскравими барвами. Таким

чином діти намалювали разом із мамами спільний малюнок – результат їхньої невербальної взаємодії [2, с. 73].

Після активних вправ необхідно заспокоїти дітей та налаштувати їх на подальшу роботу чи на завершення заняття. Тут є ефективною вправа «*Виростає квітка*». Дітям пропонується показати, як із насіння поступово виростає та розквітає квітка (із положення сидячи повільно піднятися, розкрити руки в сторони), потім коливається на вітрі (нахилитися вправо-вліво кілька разів зі звуком «Шшш...»), який імітує шум вітру), а наприкінці – вдихнути аромат квітки (кілька разів глибоко вдихнути і видихнути). Так відновлюється дихання, нормалізується фізичний та емоційний стан [1, с. 38].

Після першого заняття ми виявили певні труднощі, які виникли у процесі та з'ясували шляхи їх вирішення для більш ефективної подальшої роботи.

Насамперед, варто враховувати цілі й завдання. Коли заняття проводяться з метою налагодження взаємостосунків засобами невербальної комунікації та емоційного розвантаження, то такий формат цілком прийнятний. Однак варто було б розділити учасників на групи за віком дітей. Якщо ж ми переслідуюмо терапевтичну мету, де передбачена більш серйозна, глибока та тривала

робота, то необхідно розділити учасників на малі групи (не більше 3-5 дітей з батьками) за віком та особливостями дітей.

На наступних заняттях було дещо менше учасників, ніж першого разу, що дало нам певні переваги. По-перше, було легше керувати процесом, а по-друге, ми мали можливість займатися окремо з дітьми та окремо із мамами у різних частинах зали. Такий формат дав змогу попрацювати викладачу Анастасії Подгоріновій над взаємодією дітей між собою (не тільки із власними мамами), а також доценту Ользі Биковій приділити увагу фізичному та емоційному стану мам через застосування хореографічних вправ. Діти могли бачити своїх мам, тому почувалися в безпеці та більш активно взаємодіяли із викладачем та один із одним [2, с. 73].

Отже, така діяльність має ігровий характер і терапевтичний ефект. Вона сприяє розвитку пам'яті, мислення, емоційному самовираженню особистості дитини. Мама емоційно та розумово розвантажуються, забуваючи про складне рутинне життя, навчаються спілкуватися з дитиною мовою тіла, зчитувати невербальні сигнали дитини, а значить – краще її зрозуміти і підтримати у потрібний момент. Це дуже важливо, адже взаємостосунки із батьками безпосередньо впливають на формування особистості дитини

та її соціалізацію. Крім того, таким чином відбувалася інклюзія, адже заняття були спільні для дітей із особливими освітніми потребами та дітей із нормотиповим розвитком [2, с. 73].

Наразі подібні заходи можна проводити із внутрішньо переміщеними особами та з усіма іншими громадянами, котрі нині перебувають у постійному страху і напруженні. Відповідно до можливостей організаторів занять, найбільш ефек-

тивною може бути окрема робота із батьками, із дітьми та спільні заняття із батьками та дітьми. Враховуючи індивідуальну історію кожної сім'ї, можна допомогти у боротьбі зі страхами, емоційним напруженням та м'язовими блоками. Перебуваючи у відносно безпечному середовищі, діти разом із батьками, мають можливість відволіктися від суворої реальності та гармонізувати свій фізичний та емоційний стан.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криворотенко А. Ю. Реалізація педагогічної складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії у процесі роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. *Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 19 квіт. 2019 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. С. 36–39.
2. Подгорінова А. Ю. Можливості танцювально-рухової терапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі*. Збірник матеріалів Всеукраїнського семінару-практикуму, Львів – Броди, 23–24 листопада 2021 р. / Упорядники Н. В. Воляник, О. А. Плахотнюк. Броди: Видавництво «Просвіта», 2022. С. 70-74.
3. Сидоркіна М. Ю. Творча взаємодія як засіб гармонізації сімейних стосунків: методичні рекомендації. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 86 с.